



Yayın Adı Bugün
Referans No 29784669
Renk Renkli

Yayın Tarihi 02.06.2013
Etki Tarafsız
STxCM 7,84

Küpür Sayfa 1
Tiraj 109253
Sayfa 1

Piri Reis'in hazin sonu

■ Bütün dünyada haritaları ile meşhur Piri Reis, paşalarının çekememezliğine kurban gitti. Hindistan seferi dönüşünde Mısır'da idam edildi.



Erhan AFYONCU'nun
yazısı ● 16

Yayın Adı Bugün
Referans No 29784669
Renk Renkli

Yayın Tarihi 02.06.2013
Etki Tarafsız
STxCM 494,77

Küpür Sayfa 2
Tiraj 109253
Sayfa 2

2 HAZİRAN 2013 PAZAR

SAYFA 16

BUGÜN

TARİH

Denizci memleket

Piri Reis 1465'li yılların sonuna doğru Gelibolu'da doğdu. Tam adı Muhiiddin Piri'dir. Piri Reis'in memleketi olan Gelibolu'da doğanlar meşhur Osmanlı şeyhülislamı ve tarihçisi İbn Kemal şöyle anlatır: "Gelibolu'da doğan çocuklar timsah gibi su içinde büyürler. Beşikleri esel tekneleridir. Sabah ve akşam gemilerin sesleri ile uyurlar."



Amerika 1465'te mi keşfedildi?

Piri Reis'in Kitab-ı Bahriye isimli eserinde Amerika'nın keşfi ile ilgili çok ilginç bir bilgi vardır. Burada, Antil adalarının denizciler tarafından 1465'te keşfedildiğini yazmaktadır. Bu bilgi Kolomb'dan önce Amerika yakınlarındaki adalara giden denizcilerin varlığına işaretler.

BÜYÜK DENİZCİMİZİN HAZİN SONU

Bu yıl Piri Reis'in dünya haritasını çizmesinin 500. yıldönümü. Ancak Piri Reis'in hayatı hakkında bilgilerimiz hâlâ rahmetli Cengiz Orhonlu'nun yaptığı önemli araştırmaların fazla ötesine gidemedi.

OSMANLI HİZMETİNDE

Piri Reis, II. Bayezid devrinin en ünlü kaptanlarından Kemal Reis'in yeğeni idi. Çocukluk yıllarından sonra, kendisini amcasının gemisinde buluverdi. 1487'de amcası ile birlikte İspanya'daki Müslümanlar'ın yardımına gitti. 1491-1493 yılları arasında Sicilya, Sardunya, Korsika adalarına ve Güney Fransa kıyılarına yapılan akınlara katıldı.

Yaklaşık 30 yıl amcası Kemal Reis ile birlikte Akdeniz'de hem korsanlık faaliyetlerine hem de Osmanlı İmparatorluğu hizmetindeki deniz seferlerine katıldı. Bu yıllardaki yaşantısını Kitab-ı Bahriye isimli eserinde şöyle zikreder:

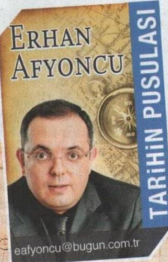
Akdeniz'de seyrederdik o zaman Kâfirlerle vermezdik aman. Amcasını, Osmanlı hükümcân II. Bayezid'in davet etmesi üzerine, Piri Reis de onunla beraber Osmanlı donanmasında çalışmaya başladı.

HİNDİSTAN SEFERİ

16. yüzyılın başlarında Hindistan ticaret yollarını Portekizliler'in ele geçirmesi Osmanlı çıkarlarını tehdit ediyordu. Arka arkaya Hindistan sularına seferler düzenlendi. Piri Reis, 1547'de Hind Kaptanıydıralığı'na getirildi. 26 Şubat 1548'de Portekizliler'den Aden'i geri aldı. 1551'de Süveyş Limanı'ndan 30 kadirgahlık bir donanma ile hareket ederek Portekizliler'e doğru sefere çıktı. 1552'de önemli bir Portekiz üssü olan Maskat'ı ve ardından Kısm Adası'nı alarak Hürmüz Kalesi'ni kuşattı ancak fethedemedi.

Hürmüz'ü almayan Osmanlı donanması Basra'ya geldi. Bu sırada Portekiz donanmasının Basra'ya doğru hareket ettiği haberinin gelmesi üzerine Piri Reis, Körfez'de dolaşan gemilerini toplama imkânını bulamadığı için üç kadirgah ile düşman gemileri gelmeden denize açıldı. Ancak bir gemisinin Bahreyn adaları yakınında batması nedeniyle iki gemiyle Mısır'a varabildi.

Bu sefer sırasında kendisinden yardımını esirgeyen Basra Valisi Kubâd Paşa'nın da teşebbüsleriyle Piri Reis'in aleyhine olumsuz bir hava yaratıldı. Mısır Valisi'nin Divân-ı Hümayûn'a yazdığı onu kötüleyen mektubu üzerine, İstanbul'dan Piri Reis'in idam edilemesi emri geldi. Bu büyük Türk denizcisi ve âlimi 1553 yılının sonu veya 1554'un başlarında Mısır'da idam edildi.



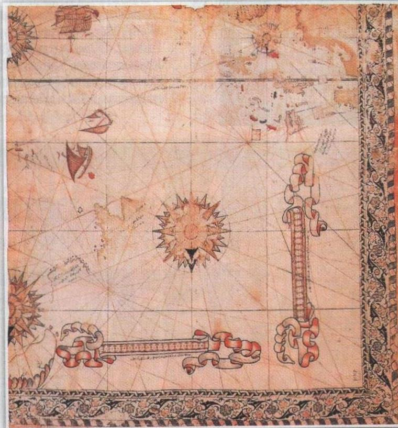
Bütün dünyada haritaları ile meşhur olan Piri Reis, Hint seferi dönüşünde paşaların çekememezliği sonucunda idam edilmişti

Piri Reis'in haritaları

Piri Reis'in adının hemen hemen herkes tarafından bilinmesini sağlayan eserleri, çizdiği iki dünya haritasıdır. Bunlardan birincisi 1513'te yapıldı ve 1517'de Mısır'da, Yavuz'a sunuldu. Amerika'yı da gösteren bir dünya haritası ilk defa 1498'de Kolomb tarafından çizilmişti. Ancak bu harita daha sonra kaybolduğu için nasıl bir şey olduğunu bilemiyoruz. Piri Reis, Kolomb'un bu haritasını ele geçirmiş ve başka haritalardan da istifade ederek kendi haritasını çizmişti. Piri Reis, değişik ölçülerdeki haritaları kullanarak birbirlerinin eksik yönlerini tamamlamıştı. Ancak Piri Reis'in Yavuz'a sunduğu dünya haritası eksiktir. Haritanın üzerinde zikredilen yerlerin özellikleri ve kimler tarafından keşfedildiği yazıldı. Ayrıca harita üzerinde hayali insan ve hayvan resimleri bulunmaktadır.

Piri Reis'in 1528'de Kanunî'ye sunduğu ikinci haritası da elimize tam olarak ulaşmamıştır. Dünya haritasının sadece kuzey batı köşesidir. Elimizdeki parçada Atlas Okyanusu'nun kuzeyi, Kuzey ve Orta Amerika'nın yeni keşfedilmiş kıyıları ve Grönland'dan Florida'ya uzanan kıyı şerhi vardır. Piri Reis, birinci haritasında eksik bilgilerden kaynaklanan yanlışlıkları, burada düzeltip, adaları ve kıyıları son keşiflere dayalı olarak daha doğru çizmişti.

Piri Reis, korsanlık günlerinden başlayarak gezip gördüğü yerleri, yabancı kaynaklardan da yararlanarak tarihi ve coğrafi özellikleri ve haritaları ile birlikte Kitab-ı Bahriye isimli kitabında anlatmıştır.



Piri Reis'e yakışan iki kitap

Piri Reis'in dünya haritasını çizmesinin 500. yıldönümü. Her tarafa etkinlikler düzenleniyor. İnşallah kalıcı eserlerin sayısı fazla olur.

Piri Reis'in adının hemen hemen herkes tarafından bilinmesini sağlayan eserleri, çizdiği dünya haritalarıdır. Alman oryantalist Paul Kahle'nin bu konudaki öncü araştırmalarından sonra, Piri Reis'in haritası hakkında birçok yayın yapılmıştır. Şimdi bu konuda yapılmış İngilizce ve Türkçe araştırmalar, bir kitapta toplandı. **Boyut yayınları** "Piri Reis 1513 Dünya Haritası, XIII. yy. Sonrası Osmanlı Haritacılığı" isimli Piri Reis'in haritasının 500. yıldönümüne yakışır bir kitap yayınladı. Kitapta Mustafa Çağar, Doğan Uçar, Günsel Renda, Cevat Ülkekel ve Celal Şengör'ün yazıları yer alıyor. Ayrıca Piri Reis'in haritası hakkında Svatoslav Soucek ve Gregory C. McIntosh tarafından yapılmış iki önemli çalışmaya da Türkçe'ye çevrilmiş. Oldukça kaliteli, zengin görsel malzemeye dayalı ve büyük boy bir baskıyla yayınlanan kitapta Piri Reis'in haritası oldukça teferruatlı olarak ele alınıyor.

Piri Reis'in dünya haritası kadar önemli bir diğer eseri ise Kitab-ı Bahriye'dir. **Boyut yayınları** Kitab-ı Bahriye'nin üniversite nüshasını, çeviri yazısıyla büyük boy lüks bir baskıyla yayınladı. "Piri Reis, Kitab-ı Bahriye, T. 6605 İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi" isimli kitabın girişinde Piri Reis'in "Ümit edilir ki, bu yolda yürüyen ve bu işin ehli olan kardeşlerimiz bu kitap ile faydalandıklarında ve okuduklarında bu hakiri de unutmayalar" sözü yer alıyor.

Piri Reis'e ilgili sergiler hazırlayan, yine Piri Reis'te ilgili birçok hediye ve sembolik eşyalar çıkaran ve bu konuda bir şeyler yapılması için koşturup duran **Boyut Yayınları** Genel Yönetmeni **Bülent Özukan**'ı büyük denizcimize yaşarış iki kitap için tebrik ediyoruz.